

133.

На основу члана 33. став 1. Закона о мерним јединицама и мерилима („Службени лист СФРЈ“, бр. 9/84) директор Савезног завода за мере и драгоцене метале, прописује

ПРАВИЛНИК О МЕТРОЛОШКИМ УСЛОВИМА ЗА ТАКСАМЕТРЕ

I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим правилником прописују се метролошки услови које морају испуњавати таксаметри.

Метролошки услови из става 1. овог члана означавају се скраћеном ознаком MUS. D-12/1.

Члан 2.

Таксаметри су мерила која стално, за време вожње, аутоматски израчунавају и показују цену вожње. Цена вожње зависи од пређеног пута, кад се возило креће брзином већом од минималне или од протеклог времена, кад се возило креће брзином мањом од минималне брзине или кад стоји.

Члан 3.

Принцип рада таксаметра заснива се на мерењу пређеног пута, према броју обртаја погонских точкова возила, кад се возило креће брзином већом од минималне и на мерењу протеклог времена помоћу сатног механизма, кад се возило креће брзином мањом од минималне или кад стоји.

Члан 4.

Пређени пут мери се метрима или километрима, а време секундама, минутама или часовима.

Члан 5.

Ниже наведени изрази, у смислу овог правилника, имају следећа значења:

1) константа „К“ таксаметра је величина која одређује информацију (врсту и број сигнала) коју таксаметар мора да прими да би тачно показао пређену раздаљину од 1 km. Константа „К“ се изражава у:

а) „обртајима по показаном километру“ (o/km), ако се информација која се односи на раздаљину коју пређе возило уводи у таксаметар преко броја обртаја улазног вратила;

б) „импулсима по показаном километру“ (imp/km), ако се ова информација уводи електричним сигнаlima;

2) коефицијент „W“ представља величину која показује информацију (врста и број сигнала) намењену за погон таксаметра, који је истакнут на посебном склопу аутомобила који служи за прикључивање таксаметра. Коефицијент „W“ се изражава:

а) у „обртајима“ по пређеном километру (o/km) или

б) у „импулсима“ по пређеном километру (imp/km), зависно од тога да ли се информација која се односи на пређену раздаљину јавља у облику обртаја излазног вратила или у облику електричних импулса;

3) минимална брзина (критична брзина) је унутрашњи параметар (критеријум) уређаја за рачунање на основу кога он одабира врсту информације коју ће обрађивати, и то тако што када се возило креће брзином већом од минималне, обрађује информацију о пређеном путу, односно кад се возило креће брзином мањом од минималне или кад стоји, обрађује информацију о протеклом времену;

4) путни погон је информација о пређеном путу возила коју уређај за рачунање обрађује и исказује као цену за вожњу кад се возило креће брзином већом од минималне;

5) временски погон (сатни погон) је информација о протеклом времену коју уређај за рачунање обрађује и исказује као цену за вожњу кад се возило креће брзином мањом од минималне;

6) откуцај таксаметра је увећање цене вожње за један подељак;

7) почетна раздаљина је пут који возило мора да пређе између тренутка укључивања таксаметра и тренутка првог откуцаја при кретању возила брзином већом од минималне, при чему је цена за пређену раздаљину већ урачуната у цену поласка;

8) почетни временски интервал је временски интервал који мора да протекне између тренутка укључивања таксаметра и тренутка првог откуцаја кад се возило креће брзином мањом од минималне или кад стоји (чека), при чему је цена за протекло време већ урачуната у цену поласка;

9) основна раздаљина је пут који возило мора да пређе између било која два узастопна откуцаја таксаметра кад се возило креће брзином већом од минималне. Та раздаљина је одређена бројем улазних сигнала, који се односе на пређени пут, потребних да се показана цена вожње увећа за један подељак. Променом броја потребних сигнала промениће се дужина основне раздаљине, односно цена за 1 km вожње;

10) основни временски интервал је временски интервал који мора да протекне између било која два узастопна откуцаја таксаметра кад се возило креће брзином мањом од минималне или кад стоји. Тај интервал је одређен бројем сигнала, који се односи на протекло време, потребних да се цена вожње увећа за један подељак. Променом тог броја потребних сигнала, промениће се трајање основног временског интервала, односно цена за 1 час чекања или вожње брзином мањом од минималне;

11) тарифа је став из ценовника такси-услуга и она одређује цену за вршење такси-услуге у одређеним условима. (На пример: дању — ТАРИФА 1; ноћу — ТАРИФА 2 и др.);

12) тарифни (радни) положај таксаметра је положај у коме се врши израчунавање и показивање цене за вожњу, на основу одабране тарифе.

II. МЕТРОЛОШКА СВОЈСТВА

Члан 6.

Таксаметри морају радити у следећим референтним условима:

1) температура у опсегу: — 10 °C до + 50 °C;

2) напон напајања у опсегу: 10 V до 15 V.

Грешке мерења у раду таксаметра у условима из става 1. овог члана морају бити у границама дозвољених грешака (у даљем тексту: GDG) које су прописане овим правилником.

Члан 7.

GDG пре постављања таксаметра у возило јесу:

а) при путном погону:

1) за почетну раздаљину, ако је предвиђена, ± 2% од њене стварне вредности. Ако је почетна раздаљина мања од 1000 m, апсолутна грешка износи највише ± 20 m;

2) за збир основних раздаљина ± 2% од његове стварне вредности;

3) за показиваче укупно пређених раздаљина ± 2% од стварне вредности пређених раздаљина;

б) при временском погону:

1) за почетни временски интервал, ако је предвиђен, $\pm 3\%$ од његове стварне вредности. Ако је почетни временски интервал краћи од 10 min, апсолутна грешка износи највише ± 20 s;

2) за збир основних временских интервала $\pm 3\%$ од његове стварне вредности.

Члан 8.

Највеће дозвољено одступање вредности константе „К“ таксаметра од вредности коефицијента „W“ не сме да износи више од $\pm 1\%$, при чему је константа „К“ одређена релативном мерном несигурношћу од највише 0,2%.

Члан 9.

GDG при прегледу таксаметра после постављања у возило јесу:

а) при путном погону:

1) за почетну раздаљину, ако је предвиђена, $\pm 3\%$ од њене стварне вредности. Ако је почетна раздаљина мања од 1000 m, апсолутна грешка износи највише ± 30 m;

2) за збир основних раздаљина $\pm 3\%$ од његове стварне вредности;

3) за показиваче укупно пређених раздаљина $\pm 3\%$ од стварне вредности пређених раздаљина;

б) при временском погону:

1) за почетни временски интервал, ако је предвиђен, $\pm 3\%$ од његове стварне вредности. Ако је почетни временски интервал краћи од 10 min, апсолутна грешка износи највише ± 20 s;

2) за збир основних временских интервала $\pm 3\%$ од његове стварне вредности.

III. СВОЈСТВА КОНСТРУКЦИЈЕ

Члан 10.

Таксаметри морају да имају следеће склопове и уређаје:

1) рам са спољним омотачем;

2) уређај за рачунање који сачињавају мерило пређеног пута и мерило времена;

3) показни уређај;

4) електрично осветљење;

5) командни уређај;

6) адаптациони уређај.

Поред склопова и уређаја из става 1. овог члана, електронски таксаметри морају имати резервни извор напајања електричном енергијом.

Члан 11.

Рам са спољним омотачем мора да обезбеђује учвршћивање свих склопова и уређаја, као и учвршћивање самог таксаметра у возилу.

Спољни омотач мора да спречава продор воде или механичких нечистоћа на склопове мерила.

Предња страница омотача мора да буде израђена од стакла или неког другог провидног материјала.

Члан 12.

Уређај за рачунање мора да буде израђен тако да израчунава цену за возњу и да је показује на показном уређају само на основу пређене раздаљине (путни погон), кад се возило креће брзином већом од минималне брзине или протеклог времена (временски погон), кад возило стоји или кад се креће брзином мањом од минималне брзине.

Члан 13.

Минимална брзина је одређена односом цене за 1 час чекања и цене за 1 km возње, односно

$$\text{минимална брзина } \left(\frac{\text{km}}{\text{h}} \right) = \frac{\text{цена за 1h чекања}}{\text{цена за 1 km возње}} \cdot \left(\frac{\text{km}}{\text{h}} \right)$$

Време пребацивања са путног погона на временски или са временског погон на путни је:

1) за електронске таксаметре максимално 5 s;
2) за механичке и електромеханичке максимално 10 s.

Члан 14.

Путни погон мора се вршити преко погонских точкова, али возња уназад не сме да умањи показивање цене за возњу или за пређени пут.

Временски погон мора бити обезбеђен помоћу механичког или електронског часовника, који се не може стављати у погон док се таксаметар, путем командног уређаја, не доведе у тарифни положај.

Ако се механички часовник навија ручно, он мора да ради најмање осам сати без поновног навијања или два сата ако је навијање потребно увек пре пуштања у погон. Ако се механички часовник навија електричним путем, тај поступак мора да се обавља аутоматски.

Електронски часовник мора бити спреман за рад у сваком тренутку.

Члан 15.

Уређај за рачунање мора бити израђен тако:

1) да се код путног погона први откуцај таксаметра јавља пошто се пређе почетна раздаљина. Следећи откуцаји се јављају после прелажења основних раздаљина. Пропорција између почетне и основне раздаљине мора бити иста за све тарифе;

2) да се код временског погона први откуцај таксаметра јавља пошто протекне почетни временски интервал. Следећи откуцаји се јављају после проласка основних временских интервала. Пропорција између почетног временског интервала и основног временског интервала мора бити иста за све тарифе;

3) да однос између почетне и основне раздаљине буде исти као однос између почетног временског интервала и основног временског интервала при било којој тарифи.

Ако важећом тарифом нису предвиђени почетна раздаљина и почетни временски интервал, они морају бити једнаки са основном раздаљином, односно основним временским интервалом.

Члан 16.

Уређај за рачунање мора бити конструисан тако да се може подешавати у складу са променом тарифе.

Члан 17.

Уређај за рачунање мора бити конструисан тако да се могу одабирати најмање две тарифе.

Кад је број тарифних положаја предвиђен конструкцијом таксаметра већи од броја важећих тарифа, рачунање и показивање цене заснива се на важећим тарифама, с тим што последња важећа тарифа мора да се понови још онолико пута колика је разлика у броју пређених и важећих тарифа.

Члан 18.

Уређај за рачунање мора бити конструисан тако да константа „К“ може да се мења скоковито.

Члан 19.

Показни уређај таксаметра мора бити израђен тако да корисник може лако да прочита сва показивања која га интересују, како при дневном тако и при електричном осветљењу, са даљине од најмање 2 m, при видној изоштрениости од 80%.

Члан 20.

Показни уређај мора да има показиваче израђене у облику дигиталне скале, са бројевима који се налазе на:

- 1) диску, или
- 2) добошу, или
- 3) у облику електронске дигиталне скале.

Бројеви на показивачу морају да се налазе у једном реду, односно морају бити поравнати.

Члан 21.

Показни уређај таксаметра мора имати:

- 1) индикатор укључености таксаметра (одабране тарифе);
- 2) показивач цене за вожњу;
- 3) показиваче укупних вредности.

Електронски таксаметри могу имати мањи број показивача, с тим што тада поједини показивачи морају имати више функција.

Члан 22.

Показни уређај мора имати индикатор, који у сваком тренутку јасно означава довођење таксаметра у један од тарифних положаја.

Члан 23.

Показивач цене за вожњу мора имати најмање четири цифарска места. Висина бројева мора износити најмање 10 mm.

У тренутку довођења таксаметра из положаја („слободан“) у тарифни положај, помоћу командног уређаја, на показивачу се мора појавити тарифом утврђен износ, који представља цену поласка.

Показивач из става 1. овог члана мора бити израђен тако да се може вршити промена вредности поделјка.

Члан 24.

Показни уређај може да има показивач додатка на цену вожње (на пример додаток за пртљаг) који се налази на истој страни на којој се налази ознака цене вожње. Тај додаток се мора аутоматски поништавати (враћати на нулу), довођењем таксаметра у положај „слободан“.

Показивач додатка на цену вожње мора да има најмање два цифарска места.

Члан 25.

Показни уређај таксаметра мора да има показиваче укупних вредности, који показују следеће вредности:

- 1) укупну раздаљину коју је прешло возило;
- 2) укупну раздаљину коју је прешло возило са путницима (у km);
- 3) укупан број радних вожњи;
- 4) укупан број наплаћених откуцаја (јединица).

Показивачи из става 1. овог члана морају да имају најмање четири цифарска места. Висина бројева на показивачима укупних вредности мора износити најмање 4 mm.

Показивачи морају да раде тако да на претходно показану вредност додају вредности величина из става 1. при једнократној вожњи, а да при том не пониште претходно забележене вредности.

Показивачи из става 1. овог члана морају бити конструисани тако да се ни на један начин не могу поништити забележене вредности.

Члан 26.

Таксаментар мора имати електрично осветљење, које служи за осветљавање показног уређаја.

Светлосни извор мора се мењати без оштећења жигова.

Електрично осветљење из става 1. овог члана не морају имати таксаметри са електронском дигиталном скалом.

Члан 27.

Командни уређај таксаметра служи за довођење таксаметра из положаја „слободан“ у један од тарифних положаја, као и за утврђивање цене за вожњу, по завршетку вожње, и за поновно довођење у положај „слободан“.

Командни уређај и механизми таксаметра повезани су на такав начин да:

- a) у положају „слободан“
 - 1) не смеју показивати цену вожње или могу показивати нулу;
 - 2) путни и временски погон не смеју утицати на показивач цене вожње;
 - 3) показивач додатка на цену вожње не сме показивати неку вредност, или може показивати нулу;
 - 4) показивач који показује укупно пређену раздаљину мора бити укључен;
 - 5) остали показивачи укупних вредности морају бити искључени.

Члан 28.

Из положаја „слободан“ таксаментар се доводи у тарифне положаје, који морају бити узастопно поређани по растућим вредностима тарифа.

У сваком тарифном положају:

- 1) мора бити укључен путни или временски погон;
- 2) морају да буду укључени сви показивачи укупних вредности;
- 3) може да буде укључен додаток на цену вожње.

Члан 29.

У положају „плаћа се“ утврђује се укупна сума коју корисник треба да плати.

У том положају:

- 1) временски погон мора бити искључен, а путни погон укључен на најнижу тарифу;
- 2) сви показивачи укупних вредности морају бити укључени.

Члан 30.

Командни уређај таксаметра мора бити израђен тако да:

- 1) без обзира на то који је тарифни положај одабран, таксаментар не може доћи у положај „слободан“ док не прође кроз положај „плаћа се“
- Таксаментар може да се доведе у положај „плаћа се“ без пролажења кроз тарифне положаје који следе иза одабраног;
- 2) из положаја „плаћа се“, таксаментар не може да се доведе у било који од тарифних положаја, док не прође кроз положај „слободан“.

Члан 31.

Адаптационим уређајем омогућава се прилагођавање константе (K) таксаметра броју (W), тако да разлика ова два броја не прелази границе највеће дозвољене грешке, прописане у члану 8. овог правилника.

Адаптациони уређај може да се налази у унутрашњости таксаметра или на његовом спољашњем омолачу.

Члан 32.

Електронски таксаметри код којих су показивачи укупних вредности израђени у облику електронске дигиталне скале морају да имају резервни извор напајања електричном енергијом, који ће омогућити да се подаци забележени у меморији сачувају најмање 72 часа.

Члан 33.

Таксамертар може да буде опремљен следећим додатним уређајима:

- 1) штампачем, који цену вожње издаје на картици или траци;
- 2) показивачем укупног броја наплаћених додатака на цену вожње;
- 3) контролним показивачима;
- 4) електричним индикаторским уређајем који се налази унутар возила или на возилу, који јасно показује да ли је таксамертар укључен на неку од тарифа (заузетост возила) или се налази у положају „слободан“.

Члан 34.

На таксамертару морају бити предвиђена места за утискивање жигова.

Следећи склопови морају имати места за постављање жигова:

- 1) спољни омотач који затвара таксамертар;
- 2) спољни омотач адаптационог уређаја, ако је тај уређај ван таксамертара;
- 3) прикључци омотача савитљиве сајле или проводници, којима се остварује погонска веза између таксамертара и дела на возилу предвиђеног за погон таксамертара. Ако се између ових прикључака налазе још неки уређаји, морају се осигурати све раздвојиве везе.

IV. НАТПИСИ И ОЗНАКЕ

Члан 35.

Натписи и ознаке на таксамертару морају бити исписани на једном од језика и писама народа, односно народности Југославије.

Натписи и ознаке на таксамертару морају бити јасни, добро видљиви у радним условима и исписани тако да се не могу избрисати или скинути.

Члан 36.

Натписи и ознаке морају бити исписани:

- a) на погодном месту на плочи показног уређаја;
- 1) фирма, односно назив или знак произвођача;
- 2) ознака типа и фабрички број таксамертара;
- 3) службена ознака типа таксамертара, ако је извршено испитивање типа;
- 4) вредност константе „К“, изражена у o/km или imp/km ;
- 5) регистарски број возила на коме је уграђен таксамертар;
- 6) „цена вожње“ код показивача цена за вожњу;
- в) „додатак“ код показивача додатка на цену вожње;
- г) „динара“ код показивача цене за вожњу и показивача додатка на цену вожње;
- д) код индикатора, који означава у ком се радном положају таксамертар налази:
 - 1) „слободан“, кад се таксамертар налази у том положају;
 - 2) „тарифа“ 1, 2, 3... или I, II, III, кад се таксамертар налази у једном од тарифних положаја;
 - 3) „плаћа се“, кад се таксамертар налази у положају у коме се утврђује цена вожње;
 - ђ) код показивача укупних вредности:
 - 1) „укупно km “, код показивача укупно пређене раздаљине;
 - 2) „плаћено km “, код показивача укупно пређене раздаљине са путницима;
 - 3) „број вожњи“, код показивача укупног броја радних вожњи;
 - 4) „број јединица“, код показивача укупног броја наплаћених откуцаја (јединица);
 - 5) „број додатака“, код показивача укупног броја наплаћених додатака, ако он постоји.

V. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 37.

Таксаметри који се налазе у употреби морају имати исту вредност подељка ако своје показивање заснивају на једнаким тарифама.

Члан 38.

Ако се вредност подељка мења на показивачу цене за вожњу, због усаглашавања са променом тарифе, вредност подељка мора се одредити (изабрати) тако да се при прегледу може утврдити да ли је показивање таксамертара у GDG.

Члан 39.

Механички таксаметри који се налазе у употреби а не испуњавају услове из члана 9. став 2. овог правилника, примаће се на преглед до 31. децембра 1989. године ако GDG при временском погону изнесе:

- 1) за прва два основна временска интервала (откуцаја) $\pm 15\%$ од његове стварне вредности;
- 2) за следеће основне временске интервале $\pm 5\%$ од његове стварне вредности.

Члан 40.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу СФРЈ“.

Бр. 0404-2677/2

5. октобра 1984. године
Београд

Директор
Савезног завода за мере и
драгоцене метале,
Милисав Војичић, с. р.

У К А З И

На основу члана 315. тачка 5. Устава Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, Председништво Социјалистичке Федеративне Републике Југославије доноси

У К А З

О ОПОЗИВУ СА ДУЖНОСТИ ИЗВАНРЕДНОГ И ОПУНОМОЋЕНОГ АМБАСАДОРА СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ФЕДЕРАТИВНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ У ИСЛАМСКОЈ РЕПУБЛИЦИ МАУРИТАНИЈИ И О ПОСТАВЉЕЊУ ИЗВАНРЕДНОГ И ОПУНОМОЋЕНОГ АМБАСАДОРА СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ФЕДЕРАТИВНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ У ИСЛАМСКОЈ РЕПУБЛИЦИ МАУРИТАНИЈИ

I

Опозива се

Александар Псончак са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Социјалистичке Федеративне Републике Југославије у Исламској Републици Мауританији, са седиштем у Бамаку.

II

Поставља се

Душан Грубор, изванредни и опуномоћени амбасадор Социјалистичке Федеративне Републике Југославије у Републици Мали, за изванредног и опуномоћеног амбасадора Социјалистичке Федеративне Републике Југославије у Исламској Републици Мауританији, са седиштем у Бамаку.